

Iztok Škornik

OBALNA IN MORSKA BIOLOŠKA
DIVERZITETA V SREDOZEMLJU

(Coastal & Marine Biodiversity in the Mediterranean)

Od 19. do 22. januarja 1995 je v Algheru na Sardiniji potekal mednarodni posvet sredozemskih držav z naslovom "Obalna in morska biodiverziteteta v Sredozemlju", ki sta ga priredila organizacija MEDMARAVIS (Mediterranean Marine Bird Association) in mesto Alghero. Finančno so posvet podprli: Svet Evrope, Bernska konvencija, UNEP, IUCN, Avtonomna regija Sardinija, lokalne oblasti iz mesta Sassari in turistične agencije iz Alghera. Moralno pomoč je posvetu nudilo več kot 35 nevladnih organizacij in 20 različnih držav. Slovenijo je v okviru Ornitološkega društva IXOBRYCHUS zastopal Iztok Škornik, sicer tudi član sveta MEDMARAVIS, s prispevkom v soavtorstvu z mag. L. Lipejem in T. Makovcem o ornitološkem pomenu Sečoveljskih solin.

V dveh dneh maratonskega dela so bili podani številni prispevki o kriterijih biodiverziteteta v Sredozemlju, na osnovi katerih je izšla tudi Algherska konvencija, ki je danes že prevedena v več kot 10 jezikov, med drugim tudi v slovenščino.

ALGHERSKA KONVENCIJA (1995)

o

obalni in morski biodiverziteteta v Sredozemlju

Izjava udeležencev konference
v Algheru, 22. januar 1995

Zavedajoč se, da k sredozemski regiji prištevamo tudi Črno morje, zaradi učinkovitega varovanja narave in njenih taksonov pa še bližnjo okolico sredozemskega bazena, imamo biodiverziteteta Sredozemlja za skupno dediščino, brez političnih meja.

Podpisniki konvencije o obalni in morski biodiverziteteta v Sredozemlju, ki jo je v mestu Alghero na Sardiniji (19. - 22. januarja 1995) organizirala organizacija MEDMARAVIS, z moralno podporo 35 nevladnih organizacij (NVO) iz 20 različnih držav in predstavnikov mesta Alghero ter pod okriljem Bernske konvencije Sveta Evrope, IUCN-a in UNEP-a (Mediterranean action plan) kot tudi različnih vladnih predstavnikov (avtonomna regija Sardinija) kličejo vsem sredozemskim državam:

1.) Poseben poudarek je treba dati otoškim ekosistemom, saj se življenje v teh ekosistemih razlikuje od tistih na kopnem, hkrati pa predstavljajo skrito jedro sredozemske biodiverziteteta. Ker so mnoge okoljevarstvene konvencije biodiverziteteta sredozemskih otokov podcenjevale, so nujno potrebne posebne raziskave in programi varovanja, ki bodo zagotavljali dolgoročno

varovanje te edinstvene krajinske in ekosistemske dediščine.

2.) Sprejeti je treba ukrepe za popolno zaščito vseh morskih sesalcev, ki se pojavljajo v sredozemskem prostoru, vključno s Črnim morjem, s ciljem zagotavljanja vzdržnega populacijskega minimuma, ki tem vrstam pomeni preživetje in obstoj. Enako velja za vse morske organizme, od katerih so morski sesalci prehranjevalno odvisni. Popolnoma se je treba zavedati, da Sredozemsko morje povezuje vse sredozemske države v skupni biom, za katerega je značilna najbolj pestra diverziteteta morskih ekosistemov na svetu, ter da jo človek in njegove dejavnosti, kot so onesnaževanje voda in zraka, industrijski ribolov ipd., najresneje ogrožajo.

3.) Oblikovati je potrebno razširjeno mrežo najbolj nujnih kopenskih in morskih zaščitenih predelov ter zagotoviti varovanje vseh preostalih niš biodiverziteteta izven zaščitenih območij.

4.) Ker vse živalske in rastlinske vrste po Sredozemlju potrebujejo širše in obsežnejše terenske raziskave z namenom določitve bioloških kriterijev za njihovo zaščito, Algherska konvencija vabi mednarodne fondacije, kot sta Evropska unija in Svetovna banka, k financiranju najbolj nujnih in potrebnih florističnih in favnističnih raziskav in popisov v Sredozemlju, vključno z infralitoralnimi in pelagičnimi organizmi, obalno vegetacijo, plazilci in dvoživkami, morsko in obalno avifauno ter morskimi sesalci.

Ker moramo naše znanje o morski in obalni biodiverziteteta dopolniti v bistveno celoto, konvencija predlaga fondacijam direktno sponzoriranje specializiranih nevladnih organizacij in institucij v sredozemskem prostoru, ki bodo najučinkoviteje opravile raziskave in popise.

5.) Algherska konvencija predlaga kot osnovni kriterij za izbiro bodočega zaščitenega območja vse tiste populacije rastlinskih in živalskih vrst ter podvrst, ki so sposobne "samovzdrževanja". Tak kriterij je potrebno upoštevati na štirih različnih nivojih:

- sredozemskem
- nacionalnem
- regionalnem
- otoškem

6.) Udeleženci simpozija v Algheru (Sardinija) se v popolnosti strinjamo o nujnosti izmenjave znanstvenih informacij o vseh vidikih biodiverziteteta in gospodarjenja s habitati v sredozemski regiji. Glede na zgoraj povedano udeleženci zahtevamo, da se ustanovi poseben informacijski organ (Mediterranean Biodiversity Information Office), ki bo na voljo nevladnim organizacijam, specializiranim znanstvenim ustanovam kot tudi lokalnim oblastem ter zainteresiranemu in zaskrbljenemu prebivalstvu.

Dogovorili smo se, da od oblasti gostujoče države (Italija, Sardinija, Alghero), Evropske agencije za okolje, Sveta Evrope, IUCN-a, UNEP-a (Mediterranean Action

Plan) in Svetovne banke, kot tudi vseh zainteresiranih vlad in ustanov, pričakujemo pomoč pri ustanovitvi večjezičnega informacijskega centra, ki naj bi bil nekje v osrednjem Sredozemlju.

O smiselnosti postavitve, organiziranosti in načinu uporabe uslug sredozemske podatkovne baze o biodiverziteti (Mediterranean Biodiversity Databank - MBD) se bomo še dogovorili.

7.) Seznam kriterijev je podan v aneksih 1 do 10 z naslednjo vsebino:

Aneks 1: Kriterij biodiverzitete infralitoralnih organizmov

Aneks 2: Kriterij biodiverzitete obalne vegetacije

Aneks 3: Kriterij biodiverzitete plazilcev in dvoživk

Aneks 4: Kriterij biodiverzitete morske in obalne avifaune

Aneks 5: Kriterij biodiverzitete morskih sesalcev

Aneks 6: Uporaba bioloških kriterijev v SZ Sredozemlju

Aneks 7: Uporaba bioloških kriterijev v Jadranskem morju

Aneks 8: Uporaba bioloških kriterijev v Črnem morju

Aneks 9: Uporaba bioloških kriterijev v V Sredozemlju

Aneks 10: Uporaba bioloških kriterijev na severni obali Afrike

Udeleženci konvencije se popolnoma strinjajo, da je bil simpozij Alghero 1995 o obalni in morski biodiverziteti nujen in uspešen zaradi dolgoročnega varovanja sredozemske biodiverzitete. Delegati zagotavljajo vso podporo pri uresničitvi s konvencijo zastavljenih ciljev tistim sredozemskim nevladnim organizacijam, ki so s svojim prispevkom sodelovale na simpoziju v Algheru.

Udeleženci so ugotovili, da so tovrstna srečanja nujna tudi v prihodnje, če želimo postaviti in določiti biološke kriterije, ki bodo nadgradili alghersko konvencijo. Poseben znanstveni komite pa je zadolžen za pripravo 2. foruma o sredozemski biodiverziteti.

Coastal & Marine Biodiversity in the Mediterranean

Gordana Beltram

SEABIRD ECOLOGY & COASTAL ZONE
MANAGEMENT IN THE MEDITERRANEAN,
A Pan-Mediterranean Symposium, Hammamet
(Tunisia), 11-16 April 1995 v organizaciji
MEDMARAVIS & Association Les amis des
oiseaux, Tunizija

Ekologija morskih ptic in upravljanje z obalnim pasom v Sredozemlju sta bili temi 4. sredozemskega posveta, ki ga je organizirala nevladna organizacija za varstvo mediteranske avifaune in zaščito obalnih in otoških ekosistemov, MEDMARAVIS. Denarno so organizacijo posveta podprle številne vladne in nevladne organizacije iz Tunizije (Ministrstvo za okolje, Ministrstvo za turizem in Državni urad za turizem, Državna organizacija za varstvo okolja, letalska družba Air Tunisie, Banka za ekonomski razvoj) in od drugod (BirdLife International, UK, Fondacija Tour du Valat iz Francije, UNEP MAP s centrom v Atenah in regionalni center za SPA v Tunisu).

MEDMARAVIS je ena izmed aktivnih nevladnih in neprofitnih organizacij, ki se v svojem desetletnem preučevanju morske avifaune zavzema za izboljšanje sredozemskih ekosistemov ter varstvo in zaščito avifaune obalnih in otoških habitatov. Zakaj ravno morska avifauna, se sprašuje John Walmsley, glavni organizator posveta, in odgovarja, da zato, ker so ptice pomemben biološki indikator zdravega morsklega okolja in delujejo kot eden zgodnjih alarmnih sistemov za človeka ter tako opozarjajo na slabšanje našega okolja. Obalni in morski ekosistemi pa so predmet preučevanja zato, ker so to zadnje oaze za morsko avifauno, ki jo ogrožajo človekove dejavnosti, predvsem turistični in urbani razvoj, ki povzročata onesnaženost okolja.

Vzrok, da je bil posvet v Hammametu, je njegova lokacija na JV koncu polotoka Cap Bon. To je preletna pot tisočev ptic selivk na vsakoletnih migracijah. Ornitologom, ki jih zanimajo morske ptice, pa je otok Zembra, prek kratkim še vojaška postojanka, danes poznan kot pomembno zavarovano območje zaradi kolonije rumenokljunih viharnikov (*Calonectris diomedea*). Uvodno sporočilo Johna Walmsleya, tako jasno razloži namen posveta. Zanima nas, kako uspešno obvarovati morske ptice, potem ko poznamo njihove ekološke potrebe in kako varovati njihove habitate, potem ko odkrijemo glavne vzroke, ki jih ogrožajo.

Udeleženci so obravnavali štiri tematske sklope in obiskali zavarovano območje na otoku Zembra. Rdeča nit so bile morske ptice, predvsem populacije viharnikov v Sredozemlju. Kolonija na Zembri je bila vredna obiska, čeprav je bila pot do otoka na močno zibajočih se vojaških čolnih za marsikoga izmed približno 50 udeležencev slaba izkušnja.

Prvi sklop prispevkov je bil namenjen temi Obalne